

Jarosław Rzepa

minister edukacji narodowej,
minister finansów

Interpelacja nr 3884

Interpelacja w sprawie subwencji oświatowej

Interpelacja ws. wysokości subwencji oświatowej na 2020 rok

Działając na podstawie art. 115 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia [2 kwietnia](#) 1997r. (Dz.U. 1997r. nr 78 poz. 483 ze zm.), art. 14 ust. 1 pkt. 7 ustawy z dnia [9 maja](#) 1996r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz.U. 1996 nr 73 poz. 350 ze zm.) oraz art. 192 ust. 1 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia [30 lipca](#) 1997r. Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. 1992 nr 26 poz. 185 ze zm.) składam interpelację w zakresie realizowania polityki państwa w odniesieniu do subwencji oświatowej na rok 2020.

Stan faktyczny

Ustawą z dnia 13 lutego 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2020 (Dz.U. 2020 poz. 278 – zwana dalej: *ustawą okołobudżetową*) wprowadzono podwyżki szeroko pojmowanych płac nauczycieli (art. 1-5 ustawy okołobudżetowej). W/w regulacje są pokłosiem dużego strajku nauczycieli z 2019 roku, podczas którego nauczyciele domagali się znacznych podwyżek płacowych. Przy tym istnieje obawa, że projekt rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2020 (nr z wykazu RCL 245) nie zawiera zwiększonej subwencji oświatowej przeznaczonej do podziału pomiędzy samorządy.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt. 8 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 1990 nr 16, poz. 95 - zwana dalej: *u.s.g.*), edukacja należy do zadań własnych gminy. Zadania te finansowane są z dochodów gminy, na które składają się dochody własne (np. podatki i opłaty lokalne), subwencje i dotacje celowe, pochodzące z budżetu państwa. W przypadku edukacji, szczególną rolę odgrywają subwencje oświatowe, które stanowią

podstawę finansowania edukacji przez gminy, co wynika z art. 28 ust. 6 ustawy z dnia [13 listopada](#) 2003r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U 2003 nr 203, poz. 1966 - zwana dalej: *u.d.j.s.t.*).

Samorząd musi posiadać pewną niezależność finansową, aby pozostać w określonym stopniu autonomiczny wobec władz centralnych. Nie oznacza to jednak, że jest zdany wyłącznie na siebie, jeśli chodzi o monetarny aspekt jego funkcjonowania. Art. 167 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia [2 kwietnia](#) 1997r. (Dz.U. 1997r. nr 78, poz. 483 ze zm. - zwana dalej: *Konstytucją RP*) zapewnia bowiem samorządom wsparcie finansowe na realizację ich zadań. Szczególną rolę odgrywa zaś ust. 4 przytaczanego przepisu, który stanowi, iż: „zmiany w zakresie zadań i kompetencji jednostek samorządu terytorialnego następują wraz z odpowiednimi zmianami w podziale dochodów publicznych”. Regulacja ta stanowi gwarancję materialną finansowania j.s.t., polegającą na tym, że każdorazowa modyfikacja zadań, powierzanych danej jednostce musi implikować zwiększanie jej dochodów tak, aby mogła ona je wykonywać. Nie ma przy tym znaczenia, czy chodzi o zadania własne, czy zlecone.

Należy także przyjąć, że zmiana zakresu zadań wcześniej powierzonych, która pociąga za sobą zwiększone wydatki danego samorządu terytorialnego, również musi implikować zwiększenie jego finansowania.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia [18 września](#) 2006r. (sygn. akt. K [27/05](#)) wskazuje, iż – jak podkreśla się w doktrynie - „[...]Rodzaj i charakter ustawowo przekazanego samorządowi i określonego w ustawach szczególnych zadania ma zasadniczy wpływ na konstrukcję i formę odpowiednich dochodów samorządu” (A. Bordo, Subwencje i dotacje celowe jako formy dochodów samorządu terytorialnego w Polsce – wybrane zagadnienia prawne [w:] Konstytucja, ustrój, system finansowy państwa, red. T. Dębowska-Romanowska, [A. Jankiewicz, Warszawa](#) 1999, s. 322 [za:] wyrok TK z dnia [8 września](#) 2006r., sygn. akt. K [27/05](#)).

Subwencja nie jest oczywiście jedynym źródłem finansowym, z którego dana j.s.t. pokrywa koszty funkcjonowania oświaty na swoim terytorium. Stanowi ona bowiem jedynie „środki niezbędne” i – jak wskazuje TK w cytowanym już orzeczeniu – dana j.s.t. może samodzielnie – w sposób kreatywny – zwiększać wydatki na oświatę z pozostałych źródeł swoich przychodów.

Należy jednak pamiętać o tym, że wypłaty wynagrodzeń dla nauczycieli są podstawowym – obok odpowiedniej infrastruktury – elementem, bez którego oświata nie może działać. Wydatki na rzeczowe wynagrodzenia mają zatem charakter wydatków podstawowych, które winny być pokrywane z subwencji ogólnej tym bardziej, że sumę bazową, na której opiera się poziom nauczycielskich wynagrodzeń, określa rokrocznie ustawodawca (w ustawie budżetowej); na nim też ciąży obowiązek przeznaczenia dla samorządów określonej puli pieniędzy na realizację powierzonego im zadania (wypłaty wynagrodzeń w określonej wysokości). Byłoby bowiem wielce niesprawiedliwe, gdyby obietnice władz centralnych finansowałyby samorządy (nie wspominając już o ich „dofinansowaniu”: gdy dana j.s.t. musi dokładać pieniądze ze źródeł własnych, innych niż subwencje i dotacje, po to tylko, by zrealizować zadania powierzone jej do wykonania przez władze centralne; tym bardziej, że fundusze te mogłyby zostać przeznaczone na inne, lokalne cele).

Zważywszy na powyższe, postulować trzeba, by słuszne skądinąd postulaty podwyżek płacowych dla nauczycieli, były w pełni finansowane z puli subwencji oświatowej na rok 2020, którą należałoby powiększyć stosunkowo do wysokości proponowanych podwyżek. Inny stan rzeczy byłby bowiem naruszeniem konstytucyjnej, przewidzianej w art. 167 ust. 4 Konstytucji RP, normy gwarancyjnej, implikującej zwiększenie poziomu finansowania j.s.t. wraz ze zwiększeniem zadań, powierzonych jej do wykonania przez władze centralne.

Mając powyższe na uwadze, zwracam się z następującymi pytaniami:

1. Czy projekt rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2020 (nr z wykazu RCL 245) uwzględnia podwyżki płac dla osób, wykonujących zawód nauczyciela, przewidziane w ustawie z dnia 13 lutego 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2020?
2. Jaką kwotę oświatowej subwencji ogólnej przewiduje projekt w/w rozporządzenia?
3. Jakie kryterium podziału subwencji pomiędzy poszczególne jednostki samorządu terytorialnego zostanie przyjęte w/w rozporządzeniu?
4. Jeśli projekt w/w rozporządzenia nie uwzględnia podwyżek, o których mowa w pytaniu 1, to czy przewiduje się jakieś inne formy wsparcia finansowego dla jednostek samorządu terytorialnego, celem umożliwienia im wypłat podwyżek płacowych dla nauczycieli?

.....

Posel na Sejm RP

IX kadencji